

Predikan Trettondedag jul 2020

Matt. 2:1-12

Stjärntydning

De lyser i fönstren överallt, och numera finns det en uppsjö av varianter; Betlehemsstjärnorna.

Och i julkrubborna brukar de tre vise männen; stjärntydarna från Österlandet, stå lite i bakgrunden, ända till idag på Trettondedag Jul, då de kliver fram med sina gåvor av guld, rökelse och myrra, som det lilla Jesus barnet får som julklapp i sin krubba i Betlehem. Knappast särskilt praktiska saker till en nybliven barnfamilj, men det tänkte nog inte de långväga gästerna i stallet på. De kom ju för att hylla ett kungabarn, och då passar det kanske inte med en sparkdräkt eller ett paket blöjor. Vad Josef och Maria tyckte har vi ingen aning om, men de blev nog ganska förundrade. Även om det här bara var början, om man nu säger så. De skulle få uppleva märkligare saker än detta under de 30 år han fick på jorden, deras lille nyfödde gosse Jesus.

Men när vi läser Matteus och Lukas, som är de två evangelister som forskat i händelserna omkring Jesu födelse, så verkar ju mycket vara from legend, och så har många bibelforskare sett på saken också. Men är det legend? Det tror jag inte. I alla fall inte när det gäller stjärnan. Stjärntydarna är svårt att belägga, men astronomi är en naturvetenskap, så där har vi fakta att gå på. Men då måste vi först se på hur det var med tiden för Jesu födelse. Där stämmer faktiskt inte vår tideräkning.

Det första vi vet är att kung Herodes dog år 4 före det år vi räknar som Kristi födelse. Det visste inte munken Dionysos som räknade ut Jesu födelse på 500-talet.

Jesus måste alltså ha fötts före år 4.

Men när då? Där får vi hjälp av stjärnan. Det är faktiskt inte helt rätt att kalla den för stjärna. Det var faktiskt två planeter som kom nära varandra, och det vet vi från flera källor. En av dem är faktiskt den kände astronomen Kepler, som från sitt observatorium i Prag strax före jul 1603 ser Saturnus och Jupiter mötas i Fiskarnas stjärnbild. Då ser det ut som en stark, strålande stjärna på himlen.

Kepler försjunker i tankar där han sitter med sin stjärnkikare och kommer plötsligt på att han har läst att den judiske astrologen Abarbanel förutsagt att Messias skulle födas vid ett sådant möte; en konjunktion på astronomspråk, mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärnbild. Faktum är att samma stjärnkonstellation inträffade just nu vid jul i år.

Kan det Kepler såg vara detsamma som stjärntydarna såg?

Samma tidsangivelse finns faktiskt beskriven från stjärntydarnas egen astrologskola i staden Sippar i Babylonien-dagens Irak. Stjärnan visade sig i början av år 5 f.Kr

Och ännu metra fascinerande är vilken betydelse man lade in i detta. För österns astrologer hade varje stjärna och stjärntecken sin speciella betydelse; stjärnbilden Fiskarna var Västerlandets tecken, alltså landet vid Medelhavet och för judisk tradition var Fiskarna Israels och Messias tecken. Jupiter har alltid i folktron varit lycko och kungastjärnan och Saturnus var Israels speciella skyddsstjärna i den här delen av

världen. Stjärntydarna har alltså sett denna stjärna gå upp som de säger till Herodes. Första gången den visade sig var den 29 maj och andra gången den 3 oktober. Om vi tänker oss att de tolkar den som att en kung har fötts i grannlandet Israel och nu ger sig iväg så kan de ha varit framme hos Herodes lagom till att stjärnan visade sig en tredje gång från den 4 december år 5 f.Kr. Att de kom till Herodes i Jerusalem var ju rätt naturligt. De tänkte väl att det var kungens son som hade fötts, och han fanns ju i Jerusalem. Men se, där fanns ingen nyfödd kungason. Herodes söner var vuxna, och han hade redan utsett sin efterträdare som skulle ta över; han som fick namnet Herodes Antipas. Dessutom hade Herodes låtit mörda flera av sina söner, av rädsla för maktstrider och uppror mot honom själv. Sjukligt misstänksam och galen av oro för att bli avsatt måste ju kungen inte bara ha blivit uppjagad av de tre stjärntydarnas besked om den nyfödde kungen, snarare panikslagen. . Kanske inte för sig själv-det handlar ju om ett nyfött barn-men väl för dynastin efter honom.

Och det han nu gör är logiskt. Han känner ju väl till judarnas Messiasprofetior och deras förväntan på en gudasänd Frälsare och Befriare. Han sammankallar den religiösa expertisen och får då veta att ska Messias födas någonstans så är det i Betlehem. Under sken av fromt intresse för saken sänder han de tre till Betlehem fört att leta upp barnet.

Vad han egentligen planerar vet vi. Detta barn måste dö. Han måste försvinna från jordens yta.

Det märkligaste med den här berättelsen är kanske inte så mycket vare sig Herodes eller stjärntydarna, utan att det inte verkar ha blivit någon folkvandring till Betlehem alls. Vare sig av skriftlärd, präster eller vanligt folk. Varför var ingen intresserad, utom

dessa tre främlingar?

Det var kanske som Johannes skriver i sin egen version av Jesu födelse; Johannesprologen, att *han kom till sitt eget, men hans egna tog inte emot honom.*

Det är väl detta som är det egendomliga. Vi längtar efter att få bevis för att Gud finns, att han bryr sig om oss, och att han kan hjälpa oss, men när han kommer till världen, så går det obemärkt förbi. Ingen verkar bry sig. Varför?

Kanske för att vi väntar oss något helt annat. Inte ett litet nyfött barn i en krubba. Vad hjälper det mot allt ont och alla problem som vi helst skulle vilja att Gud gjorde något åt. Han borde väl komma som en superhjälte med strålpistol, som förintar alla onda människor, och tar bort alla sjukdomar och alla olyckor. Judarna hade helst velat ha en ny David, en krigarkung som kunde köra ut romarna med vapen och arméer. De fick en profet som botade sjuka, förlät synden och uppmanade alla att förlåta varandra. Inte strida, inte hävda sig. Hellre vända andra kinden till och gå en extra mil med krävande medmänniskor.

Vi inser nog inte att om Gud skulle stråla bort allt ont ur världen så skulle stora delar av oss själva stryka med också. Vi har alla del i det som är gålet i världen. Vi behöver förlåtelse och kärlek. Inte strider och armeer. Det onda finns inte hos några utan hos alla. Hos dig och mig. Det är därför Gud kommer som ett litet barn.

Och att han inte var ofarlig ens i krubban det förstår vi också. Han hotar den mäktige Herodes och så småningom hela den religiösa eliten i Israel. Men för var och en som längtar efter hjälp och tröst och stöd, för var och en som känner sin egen

oförmåga och sin skuld, för dig och mig som gärna skulle vilja men inte alltid kan eller orkar, för oss är han en ljusstråle, en värmande famn och en vän.

Han blir en av oss. Han vet allt om hur det är att vara människa , och kan förstå oss helt.

Jag vill sluta min predikan idag med något så oväntat som en dikt av Carl Mikael Bellman. Du förstår nog varför..

. Han som ger hjärtat rymd
och lungan sammandrager
själv av den luft han gjort
nu andedräkten tager.
Han, i vars hand var dag
är räknad, mörk och klar,
han räknar själv i dag
bland människor sina dar.

2. Han som ger alla djur
sin kraft att kunna föda
blir född, och själv i dag
han känner livets möda.
Du gjorde väl som kom!
Din kärlek frälsar oss:
det blod, som i dig rörs,
utsläcker avgrunds bloss.

3. De späda ögonkast
som strålar kring din linda,
de skänker världen liv

och mörkrets här skall binda.

Du gjorde väl som kom!

Men, ack, min frälserman,
din vagga och ditt kors
står redan när varann!